

Veterinair Tuchtrecht

TEKST IAIRA BOISSEVAIN, ADVOCaat PRAKTISCH DIERENRECHT
BIJ BVDV ADVOCATEN, SCHRIJFT OP PERSOONLIJKE TITEL
ILLUSTRATIE HENK VRIESELAAR

Het regent deze dagen slachtoffers van 'bijtincidenten'. Voor incidenten zijn het er veel teveel en tegen de tijd dat een dierenarts of chirurg zwaar chirurgisch werk moet leveren is 'bijten' eveneens een understatement. De dierenarts die het slachtoffer probeert op te lappen wil de rekening graag betaald zien, en de eigenaar van het slachtoffer probeert verhaal te halen bij politie en justitie.

En dat laatste gaat keer op keer mis. "U kunt pas aangifte doen als er doden vallen." "U kunt alleen aangifte doen als er een mens is gebeten." "U kunt alleen aangifte doen bij gifslangen." "U kunt geen aangifte doen als u hebt geprobeerd uw eigen dier te beschermen." "Er moet opzet in het spel zijn." "Aangifte is pas mogelijk bij de derde keer bijten (onlogisch als je de eerste twee keren al niet opschrijft)." Deze en tal van andere kronkels komen voorbij. Het resultaat is dat er niet wordt opgetreden tegen de dader én dat de veelgevraagde 'cijfers' achterwege blijven. Had de politie de afgelopen tien tot vijftien jaar alle slachtoffers genoteerd, dan hadden we nu een veel beter beeld. Een slachtoffer kan bovendien via het strafrecht relatief makkelijk schade verhalen en door het weigeren van aangifte ontnemt de politie slachtoffers deze mogelijkheid. Omdat ook dierenartsen met de slachtoffers worden geconfronteerd, nog een keer op een rij hoe het zit.

STRAFRECHT

Het niet onder controle houden van een gevaarlijk dier is verboden in het wetboek van strafrecht, art. 425 lid 2. Alle bovengenoemde verzinsels over opzet, dat het alleen over mensen gaat, en dat pas de derde keer 'telt' zijn onjuist. Het niet onder controle houden van een gevaarlijk dier, dan wel een dier dat in de aanval gaat niet voldoende 'terughouden' is een strafbaar feit en iedereen die (direct) kennis draagt van een strafbaar feit is bevoegd daarvan aangifte te doen bij het bevoegd gezag (de politie). Het bevoegd gezag is verplicht deze aangifte op te nemen.

Wie bepaalt er wat gevaarlijk is? Uiteindelijk de rechter en zeker niet de agent die wat verscheurde huisdieren of ledematen onbelangrijk vindt. Uitspraken genoeg, en zeker niet alleen van kantonrechter of politierechter. Al meer dan eens nam de Hoge Raad duidelijk stelling. Recent gebeurde dat opnieuw bij een kruising Rottweiler-Mechelaar die volgens de houder "wat onrustig is vanwege bezoek." Derhalve laat hij de hond midden in de stad zijn portiek uit stuiven, waarop de hond meteen twee voorbijgangers achterelkaar te grazen neemt. Tja, aanlijnen, achteraf was dat misschien wel een idee geweest, verklaart hij in de rechtszaal. Hij komt weg met 300 euro voorwaardelijke boete.

HOND VAN DE REKENING

Interessanter is dat de Hoge Raad opnieuw benadrukt en daarbij ook teruggrijpt op hun eigen eerdere uitspraken, dat het strafrechtelijke begrip 'gevaarlijk' ruim moet worden gezien. Een dier is niet pas gevaarlijk als het een mens heeft gebeten, dat kan het ook daarvoor al zijn. Gevaarlijk gedrag kan blijken uit allerlei feiten en omstandigheden, zelfs het kapotbijten van voetballen telt mee als indicatie voor gevaarlijk zijn. Het aanvallen van andere dieren telt als gevaarlijk en ook het gedrag van de eigenaar waaruit blijkt dat deze geen enkele controle heeft, doet mee in de afweging. Het wetsartikel ziet overigens niet alleen op honden maar op dieren, en ook een situatie in eigen huis of tuin kan een strafbaar feit opleveren.

Een gevaarlijk dier vinden we dan weer niet heel erg, het blijft een overtreding en geen misdrijf maar het is niet ondenkbaar dat er ook strafrechtelijk wordt vervolgd op grond van andere wetsartikelen zoals lichamelijk letsel (bij mensen). Zet dus door met die aangifte; het kan ook helpen bij de betaling van uw rekening. 🐾

Bijtincident aangeven of niet?

Helaas gebeurt het nog regelmatig dat er iets misgaat in de interactie tussen mens en dier. Voor zowel de eigenaars van de gebeten dieren (dan wel menselijke slachtoffers) als die van de bijtende dieren, kunnen hier juridische consequenties aan zitten.

TEKST:
MR. W.B.M. (MARCO) BOS,
ADVOCaat

Artikel 425 van het Wetboek van Strafrecht stelt strafbaar:

1. Hij die een dier op een mens aanhitst of een onder zijn hoede staand dier, wanneer het een mens aanvalt, niet terughoudt;
2. Hij die geen voldoende zorg draagt voor het onschadelijk houden van een onder zijn hoede staand gevaarlijk dier.

Beide feiten worden bedreigd met een strafmaximum van zes maanden hechtenis of een geldboete van de derde categorie (maximaal € 8.200).

OPHITSEN

De eerste strafbaarstelling is duidelijk. Het is strafbaar om een dier op te hitzen en het op een ander af te sturen.

Het strafbaar stellen van aanhitsen geldt voor een ieder; de strafbaarstelling van het niet terughouden geldt alleen voor degene onder wiens hoede het dier staat. 'Onder wiens hoede' is hierbij iets anders dan 'feitelijk toezicht'. Stel nu dat de buurjongen met de bijtende hond op pad was en er vond een bijtincident plaats, wie is er dan strafbaar? De eigenaar of de buurjongen die de hond heeft uitgelaten? Ons hoogste rechtscollege, de Hoge Raad, oordeelde bij uitspraak van 21 april 2015 als volgt: "Het Hof heeft de verdachte kunnen aanmerken als degene die voldoende zorg dient te dragen voor het onschadelijk houden van zijn gevaarlijke dieren, nu aan de verdachte als eigenaar van de honden in het algemeen de zeggenschap zal

toekomen over de wijze waarop zijn gevaarlijke dier onschadelijk moet worden gehouden, en in de overwegingen van het Hof besloten ligt dat niet is gebleken, dat die zeggenschap of zorg op een zodanige manier aan een ander was toevertrouwd, dat alleen die ander zou kunnen worden aangemerkt als degene bij wie de dieren onder zijn hoede stonden. De omstandigheid dat het Hof niet heeft vastgesteld dat de honden, toen zij het slachtoffer aanvielen, daadwerkelijk onder het feitelijk toezicht van de verdachte stonden, leidt niet tot een ander oordeel." Dus als een eigenaar zijn of haar hond door een buurjongen laat uitlaten en er vindt een incident plaats, is de eigenaar nog steeds aansprakelijk.

GEVAARLIJK DIER

Daarnaast is voor de tweede strafbaarstelling van belang wat een 'gevaarlijk dier' is. Hiertoe dient ook een voor mensen (of andere dieren) gevaarlijk exemplaar van een overigens ongevaarlijke soort te worden gerekend. Daarnaast is een gevaarlijk dier een exemplaar van een gevaarlijke soort (denk hierbij aan leeuwen, jaguars, luipaarden, tijgers, gifslangen enzovoorts). Hiervoor is in zijn algemeenheid niet vereist dat het dier zijn gevaarlijkheid heeft geopenbaard door eerder een mens of dier aan te vallen. Voor honden is bepaald dat het niet juist is dat een hond pas een gevaarlijk dier is nadat er een bijtincident heeft plaats gevonden, nu ook uit andere feiten en omstandigheden de gevaarlijkheid kan blijken.

Het is dus voor houders van dieren van groot belang de nodige beschermingsmaatregelen te treffen en alert te zijn op het potentieel gevaarlijke karakter van het dier, nu anders bij een incident het openbaar ministerie tot strafrechtelijke vervolging over kan gaan.

SLACHTOFFERS

Het gebeurt met enige regelmaat dat wij zien dat de politie weigert een aangifte van een slachtoffer/eigenaar van een gebeten dier op te nemen. De redenen die hiervoor worden gegeven zijn divers. "Het is een civiele zaak." "Het heeft geen prioriteit." "Er is onvoldoende capaciteit." Deze verbalisanten zouden er goed aan doen zich te verdiepen in de wetgeving. Artikel 163 lid 6 van het Wetboek van Strafvordering stelt immers dat opsporingsambtenaren verplicht zijn een aangifte op te nemen. U hoeft zich niet te laten wegsturen. Mocht een dergelijke situatie zich voordoen, doet het soms wonderen te wijzen op dit artikel of te vragen naar de naam van de verbalisant, met het oog op het zich

richten tot de officier van justitie. Mocht de politie of het O.M. na ontvangst van de aangifte besluiten de zaak niet verder op te pakken of te vervolgen, is het mogelijk op grond van artikel 12 Sv een klacht in te dienen bij het Gerechtshof en op die manier alsnog te vragen nader onderzoek te verrichten of vervolging te doen plaatsvinden.

SCHADEVERGOEDING

Als vervolging eenmaal plaatsvindt (al dan niet na genoemde procedure bij het Gerechtshof) kunt u als slachtoffer schade die u ten gevolge van het strafbare feit heeft geleden, vorderen op grond van artikel 51f van het Wetboek van Strafvordering. U voegt zich dan als benadeelde partij in het strafproces. Het is te adviseren hierbij

hulp in te roepen van Slachtofferhulp Nederland en/of een advocaat, zodat de vordering kan worden beoordeeld. De schade moet een rechtstreeks gevolg zijn van het strafbare feit en de schade moet eenvoudig zijn vast te stellen. Juridisch is het criterium dat het behandelen van de vordering "geen onevenredige belasting van het strafproces op mag leveren." Dit kan bijvoorbeeld door onderbouwing door middel van facturen of bonnetjes. In geval van immateriële schade kan onderbouwing bijvoorbeeld worden geleverd door een medisch rapport. Het voordeel van het vorderen binnen het strafproces is dat in veel gevallen het CJIB zorgdraagt voor het incasseren van de toegewezen vordering, zodat u niet zelf een deurwaarder hoeft in te schakelen.

WAT VINDT DE KNMVD?

De dierenarts is ten alle tijden advocaat voor het dier. Bij een bijtincident, geldt dit voor zowel het gebeten als het bijtende dier.

De dierenarts is ook bij uitstek de aangewezen persoon om in een vroeg stadium probleemgedrag te detecteren en de hondeneigenaar hierin te adviseren. Het is daarna de verantwoordelijkheid van de hondeneigenaar om passende maatregelen te treffen. De dierenarts kan daarbij nooit verantwoordelijk gehouden worden voor probleemgedrag bij een hond en/of de gevolgen daarvan, wanneer hij/zij niet de eigenaar van de hond is. Ook niet als de dierenarts niet mee wil werken aan de euthanasie van een hond na een bijtincident. Komt het toch tot een bijtincident, behoort de dierenarts in zijn/haar afwegingen diergezondheid, dierenwelzijn en volksgezondheid mee te nemen. Is een hond bijvoorbeeld een

gevaar voor onze samenleving en zijn er geen reële maatregelen mogelijk, dan zal een dierenarts meewerken aan het euthanaseren van het dier. Ook bij onbehandelbare gedragsproblemen die het dierenwelzijn aantasten, is euthanasie een te rechtvaardige keuze.

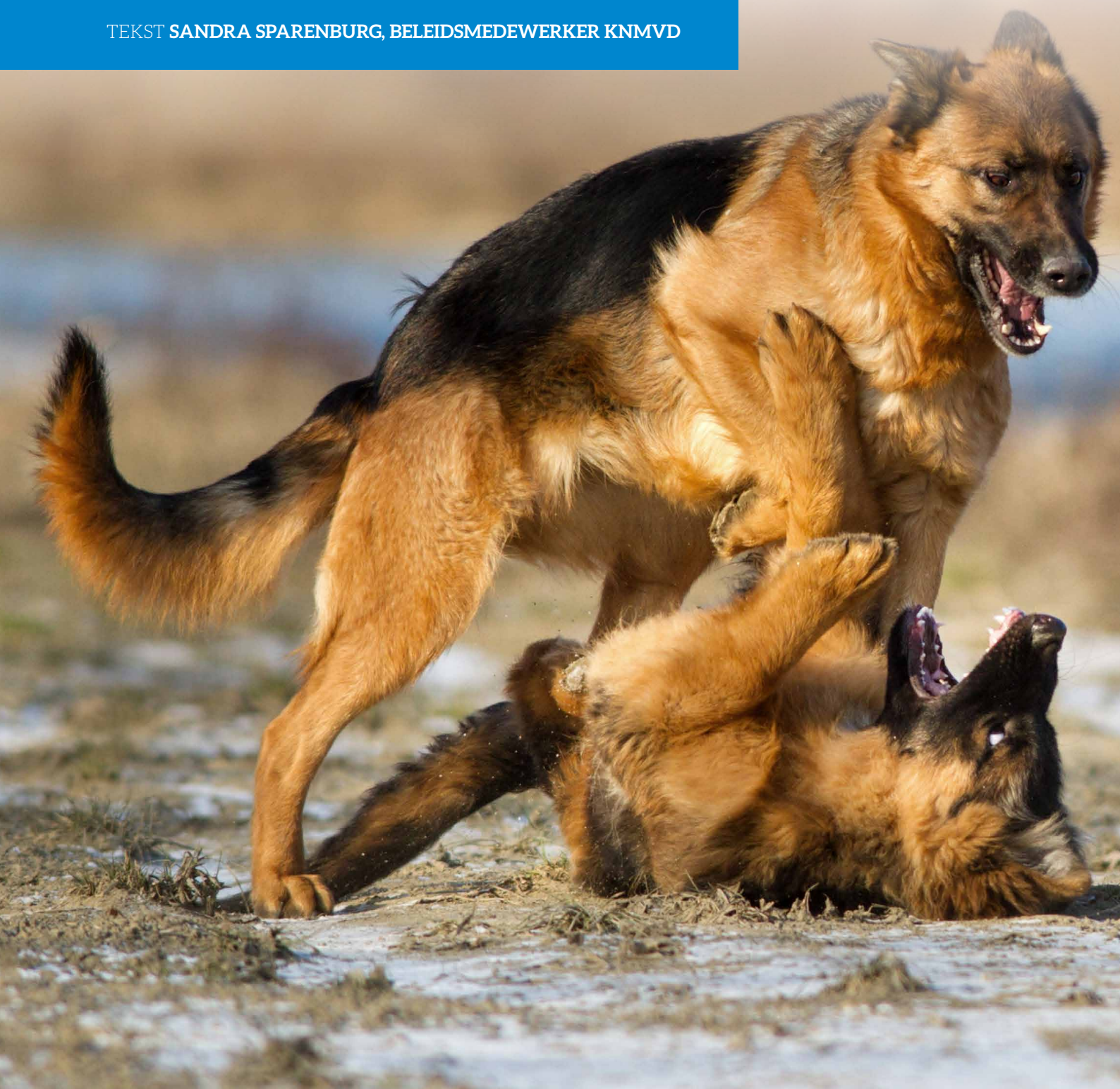
Wat hier verstaan wordt onder reële maatregelen en onbehandelbare gedragsproblemen, zal per casus verschillen en bepaald worden vanuit overleg tussen dierenarts, eigenaar en eventueel een gedragspecialist. Bij een gerechtelijk afgedwongen euthanasie van de hond, dient de adviserend en uitvoerend dierenarts anoniem te blijven.

Tenslotte is de KNMvD voorstander van een goed registratiesysteem van hondenbeten en ze zal, daar waar mogelijk, haar bijdrage leveren aan slagen van een dergelijk systeem.

Dat doet-ie **anders nooit!**

TEKST SANDRA SPARENBURG, BELEIDSMEDEWERKER KNMVD

Bijtende honden, trappende paarden; een ongeluk zit in een klein hoekje. De gevolgen kunnen enorm zijn, zowel lichamelijk als geestelijk. Maar er kunnen ook financiële gevolgen zijn. Denk aan bijvoorbeeld de hond die gebeten is door een andere hond en naar de dierenarts moet. Wie betaalt de rekening van de dierenarts? Wat kan je als dierenarts klanten adviseren?

Adviseer een eigenaar van een gebeten hond (en ook als de eigenaar zelf gebeten is) in ieder geval om aangifte te doen. Als het dan tot een strafzaak komt, kan de eigenaar zich daarin voegen ten einde de schade te verhalen. Zie hiervoor de uitleg van mr. M. Bos op pagina 40.

AANSPRAKELIJKHEID

Een andere route die een eigenaar kan inslaan om zijn schade te verhalen, is de route van artikel 6:179 BW. Hierin staat het volgende: "De bezitter van een dier is aansprakelijk voor de door het dier aangerichte schade, tenzij aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling (noot auteur: onrechtmatige daad, artikel 6:162 BW) zou hebben ontbroken indien hij de gedraging van het dier waardoor de schade werd toegebracht, in zijn macht zou hebben gehad."

De aansprakelijkheid van artikel 6:179 BW is gebaseerd op de eigen energie van het dier en het daarin gelegen onberekenbare element. Als je besluit een hond aan te schaffen neem je een bepaald risico.

Loopt een andere hond of een mens letsel op door de 'eigen energie' van jouw hond dan ben je als hondenbezitter hiervoor aansprakelijk. Maar wanneer is er sprake van 'eigen energie'? Het moet gaan om iets waar het dier invloed op heeft. Een dier dat een besmettelijke (infectie)ziekte onder de leden heeft en dit aan een ander dier overdraagt, heeft daar geen invloed op. En dus is hier aldus het Gerechtshof Arnhem van 19 december 2006 geen sprake van 'eigen energie' (ECLI:NL:GHARN:2006:AZ9745).

In de zaak van de politiehond die het Gerechtshof Leeuwarden (22 juni 2010 ECLI:NL:GHARN:2010:BN0684) onder ogen kwam, lag dat anders. De hond ging op commando achter het latere slachtoffer aan. Hem was geleerd om in de onderarm of onderbeen te bijten, maar de hond beet in plaats daarvan in het geslachtsdeel van het slachtoffer. Dit was hem niet geleerd, hij gaf dus geen blijk

van het gehoorzamen van de leiding van de politie, maar juist van een uiting van de eigen energie en het onberekenbare element dat bij dieren hoort. In beginsel wordt derhalve de politie als bezitter van de hond aansprakelijk geacht. In beginsel ... Want de aansprakelijkheid kan ontbreken. De tenzij-clausule. Die houdt in dat de aansprakelijkheid zou hebben ontbroken indien de bezitter van het dier de gedraging van het dier waardoor de schade werd toegebracht, in zijn macht zou hebben gehad. In dit geval moet de vraag beantwoord worden of de politie aansprakelijk zou zijn, wanneer de agent het in zijn macht zou hebben gehad dat de hond in het geslachtsdeel van het slachtoffer beet en dat bijten bewust zou hebben toegestaan. Het is aldus het Hof onrechtmatig het bevel te geven in het geslachtsdeel te bijten en dus is de politie aansprakelijk. En dit dus ondanks het feit dat het dier min of meer onder controle wordt gehouden. Als het dier dan tegen de wil van de bezitter bijt op een manier die niet is aangeleerd, kan gesproken worden van een eigen gedraging van het dier. Een ander voorbeeld is: stel een overvaller die een slachtoffer aanvalt, wordt gebeten door de hond van het slachtoffer. Indien het slachtoffer in die situatie de hond op de aanvaller zou hebben afgestuurd, zou hij waarschijnlijk een beroep kunnen doen op noodweer. Als dit beroep op noodweer dan slaagt, is het slachtoffer – ook al is hij bezitter van de hond – niet aansprakelijk. Maar zelfs al staat de aansprakelijkheid vast dan betekent dit nog niet dat de volledige schade van het slachtoffer vergoed moet worden. Soms is er namelijk sprake van een gedeelte eigen schuld van het slachtoffer. Het ontstaan van het ongeval is dan het gevolg van een combinatie van factoren. Te weten, enerzijds de onberekenbare gedraging van het dier en anderzijds de onvoorzichtigheid van de persoon die met dit dier omging. Per casus moet worden bekeken of er sprake is van eigen schuld en dus naar de concrete omstandigheden van het geval.

TOT SLOT

In de meeste gevallen hoeft het geen rechtbankdrama te worden, want over het algemeen valt ook de aansprakelijkheid voor schade aangericht door (huis)dieren onder de aansprakelijkheidsverzekering die iedere Nederlander wordt geacht te hebben. 🐾